

WELKOM **W**IERDEN

In Wierden doen we het samen

Maatschappelijke Agenda 2022 - 2026

- Wierden, afdeling beleid d.d. 20 september 2021
- Ter vaststelling B&W 5 oktober 2021
- Ter besluitvorming gemeenteraad 14 december 2021

GEMEENTE **W**IERDEN

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Missie, visie en uitgangspunten	5
2.1	Missie voor het sociaal domein	6
2.2	Visie	6
2.3	Uitgangspunten	6
3	Leven en wonen	9
3.1	Trends en ontwikkelingen	10
3.2	Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien	12
4	Gezondheid en leefstijl	13
4.1	Trends en ontwikkelingen	14
4.2	Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien	15
5	Groei en ontwikkeling	16
5.1	Trends en ontwikkelingen	17
5.2	Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien	19
6	Werken	20
6.1	Trends en ontwikkelingen	21
6.2	Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien	22
7	Uitvoering, monitoring en verantwoording	23
7.1	Uitvoering: samenwerken	24
7.2	Sturing: contract en contact	24
7.3	Bijsturing is mogelijk	24
7.4	Resultaten soms pas op langere termijn zichtbaar	24

1 Inleiding

Onze gemeente is een sociale gemeenschap met fijne kernen en buurten. We 'zien om naar elkaar'. Gemeente Wierden kent veel vrijwilligers, mantelzorgers, maatschappelijk betrokken instellingen en kerken en een rijk verenigingsleven. Er is een breed sportaanbod en een ruime keuze aan sociale en culturele activiteiten. Toch zijn er ook in onze gemeente zaken die aandacht nodig hebben zoals eenzaamheid of de psychosociale problemen bij jongeren.

Het sociaal domein heeft te maken met verschillende wetten. De onderdelen van deze wetten zijn vaak onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wie niet voldoende geld heeft om zijn kinderen eten te geven, kan zomaar te maken krijgen met opvoedstress en psychische problemen. Structurele gevoelens van eenzaamheid kunnen leiden tot lichamelijke klachten. Leefgebieden lopen vaak ongemerkt in elkaar over. Het is dé uitdaging om het sociaal domein zo in te richten dat schotten wegvallen en de belevingswereld van inwoners centraal staat: integraal (samen)werken dus.

Omdat we geloven in de verbinding en overlap tussen de verschillende maatschappelijke thema's, heeft het college in 2020 het besluit genomen één integrale agenda op te stellen die inzicht geeft in de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken¹ waar we de komende jaren mee aan de slag gaan. Geen afzonderlijke beleidsnota's, maar één Maatschappelijke Agenda, die de maatschappelijke vraagstukken en de bijbehorende budgetten in samenhang bekijkt. We stimuleren collectief samenwerken waar dat kan. Dit doen we door individuele signalen en hulpvragen van inwoners aan elkaar te verbinden en door inwoners te betrekken bij vraagstukken.

Totstandkoming

Om goed te kunnen bepalen wat de maatschappelijke opgaven en effecten zijn die we in de samenleving willen bevorderen, is het van belang om een goed beeld te hebben van de gemeente. Hoe ziet de gemeente Wierden eruit? Wat gaat er goed? Welke aan-

dachtspunten kunnen worden gesignaleerd? Maar het is ook belangrijk om te weten welke ontwikkelingen spelen. We zijn daarom eerst begonnen met het onderzoek Cijfers & Feiten sociaal domein. Het doel van dit onderzoek was om te komen tot een breed gedragen gemeenschappelijk beeld van het sociaal domein in Wierden anno 2020. Een beeld dat aanknopingspunten biedt voor het opstellen van de Maatschappelijke Agenda. Het onderzoek is eind 2020 afgerond en de resultaten zijn in januari 2021 vastgesteld door de raad. Wij vinden ook het gesprek met onze inwoners en partners belangrijk. We hebben met jongeren gesproken en input opgehaald tijdens 'Tour de Wierden', er is een vragenlijst uitgezet onder alle jongeren tussen de 12 en 17 jaar en de wethouder heeft een bijeenkomst gehad met enkele jongeren, 18-25 jaar, over Wierden en de gevolgen van de Coronamaatregelen. In het voorjaar van 2021 hebben we digitale bijeenkomsten gehouden met maatschappelijke instellingen om maatschappelijke opgaven op te halen. We spraken o.a. over de toenemende vergrijzing, eenzaamheid, positieve gezondheid, mantelzorg, vrijwilligerswerk en de gevolgen van Corona.

In juni hebben we digitale wijkbijeenkomsten georganiseerd om met inwoners in gesprek te gaan over een gezonde en sociale leefomgeving. Helaas was hier onvoldoende belangstelling voor en zijn de wijkbijeenkomsten niet doorgegaan. Besloten is dit onderdeel mee te nemen in het traject voor het ophalen van input voor de Toekomstvisie gemeente Wierden 2030, wanneer ook fysieke bijeenkomsten met inwoners weer mogelijk zijn. Indien tijdens dit traject nieuwe maatschappelijke opgaven worden opgehaald worden deze later toegevoegd aan de Maatschappelijke Agenda. Tot slot is de laatste conceptversie van de Maatschappelijke Agenda op 19 juli 2021 besproken en voor advies voorgelegd aan de Cliëntenraad Sociaal domein Wierden.

De resultaten uit het onderzoek Cijfers en feiten, de gesprekken met maatschappelijke instellingen en de Cliëntenraad Sociaal Domein hebben geresulteerd in de Maatschappelijke Agenda die nu voor u ligt.

1. In de Maatschappelijke Agenda worden niet alle lopende dan wel reguliere onderwerpen binnen het sociaal domein benoemd. Deze blijven wel onder de aandacht en opgepakt, indien van toepassing, in samenhang met de Maatschappelijke Agenda.

Deze agenda is bedoeld als een kompas. Het geeft aan waar de gemeente de komende jaren extra aandacht aan wil besteden.

Wet- en regelgeving en kaders

De basis onder deze Maatschappelijke Agenda zijn vooral de Jeugdwet, Wet op het Passend Onderwijs, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015), Participatiewet, Wet publieke gezondheid en het VN-verdrag Handicap. Deze vijf wetten en het VN-verdrag vormen samen de wettelijke basis onder het sociaal domein. De eerste vier wetten regelen de ondersteuning op het gebied van opgroeien en opvoeden, werk en inkomen en zorg en ondersteuning. Het gemeenschappelijke doel van deze wetten is het werken aan zelfstandigheid, zelfredzaamheid en participatie van inwoners. Doel is versnippering van zorg tegen te gaan en zorg en hulp dichterbij de inwoner te realiseren.

Het doel van de Wet op het Passend Onderwijs is dat alle kinderen/jeugdigen een plek krijgen op de school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Ook als zij extra ondersteuning nodig hebben. Deze zaken kunnen lokaal, sub-regionaal of regionaal worden opgepakt. Een voorbeeld daarbij is de Twentse Belofte, waarbij jongeren ondersteund worden de school af te maken, werk te vinden of dit te behouden. Uitvoering van de Wet publieke gezondheid legt de gemeente over het algemeen neer bij de GGD.

Het VN-Verdrag heeft als doel dat de wereld toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. De samenleving moet ervoor zorgen dat de achterstanden die mensen met een beperking ervaren om volwaardig mee te kunnen doen, worden weggenomen.

De uitvoering van deze Maatschappelijke Agenda vindt plaats binnen de kaders van deze wetten. In deze Maatschappelijke Agenda integreren wij dan ook het wettelijk verplichte beleidsplan Wmo, wettelijk verplichte beleidsplan Jeugd en de nota lokaal gezondheidsbeleid.

Daarnaast leggen we de verbinding met een aantal documenten die vooruitlopend op de Maatschappelijke Agenda al zijn (of binnenkort worden) vastgesteld:

Raakvlak met hoofdstuk 3

Leven en wonen:

- Lokale Woonagenda 2018-2022 (Raad, 10

juli 2018) + Aanscherping opgaven Lokale Woonagenda (Raad, 17 december 2019).

- Cultuurvisie Wierden; 'Verknopen' (Raad, 25 augustus 2020).

Raakvlak met hoofdstuk 4

Gezondheid en leefstijl:

- Visie Sport en bewegen; 'Kerngezond met sport en bewegen' (Raad, Q4 2021).

Raakvlak met hoofdstuk 5

Groei en ontwikkeling:

- Beleidskader Jeugd & Onderwijs (Raad, 6 maart 2018).
- Visie op Onderwijs(huisvesting) 'Het kind centraal' (Raad, 15 december 2020).

Raakvlak met hoofdstuk 6

Werken:

- Economische visie 2019 en verder (Raad, 28 mei 2019)
- Kadernota Minimabeleid 2020; 'Rondkomen in Wierden' (Raad, 6 oktober 2020).
- Contouren toekomstige uitvoering Wet sociale werkvoorziening beschut werken en re-integratie (augustus 2020) en het Lokaal inrichtingsplan Transformatie Wet sociale werkvoorziening (januari 2021).

Leeswijzer

Na deze inleiding volgt hoofdstuk 2 over missie, visie en uitgangspunten, toegespitst op het sociaal domein. In de hoofdstukken 3 t/m 6 leest u de maatschappelijke opgaven (effecten in de samenleving), wat we willen bereiken (doelstellingen) en welke beweging we willen zien (resultaten) en in hoofdstuk 7 hoe we deze opgaven willen gaan monitoren.

2

Missie, visie en
uitgangspunten

2.1 Missie voor het sociaal domein

Een gezonde, veilige, sociale en inclusieve gemeente waar alle inwoners de ruimte hebben om mee te doen. Inwoners nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen leven, zorgen voor zichzelf en voor elkaar. Kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op.

2.2 Visie

In het Koersdocument Expeditie Wierden (maart 2021) staat beschreven dat de maatschappelijke opgaven centraal staan en niet zozeer de beleidssectoren. Samen met inwoners, ondernemers en instellingen doet de gemeente wat nodig is. Daarbij biedt de gemeente ruimte voor inwoners en partners om zelf met oplossingen te komen en deze zo veel mogelijk zelf te realiseren. De gemeente is aanwezig daar waar het gebeurt en verbonden met haar partners (samenwerking).

Vanuit het coalitieprogramma 2018-2022 is de lijn ingezet dat iedereen mee doet. Een samenleving waarin iedereen op voet van gelijkheid mee kan doen en waarin de mogelijkheden, talenten en eigen regie van onze inwoners centraal staan: een inclusieve samenleving. In clubs en verenigingen, op school, op het werk of in de buurt. Wij zijn zorgzaam voor iedereen en willen dat iedereen zich veilig kan voelen.

De gemeente Wierden werkt op twee manieren aan het sociaal domein. Aan de ene kant stimuleren en faciliteren we inwoners om voor zichzelf en anderen te zorgen en hun verantwoordelijkheid te nemen. Aan de andere kant zorgen we voor de benodigde ondersteuning waardoor inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen wonen en zich naar vermogen kunnen ontwikkelen en meedoen. Voor jeugdigen zorgen we voor voldoende (opvoed)ondersteuning voor ouders en, indien nodig, hulp of zorg voor de jongeren zelf. De laatste jaren hebben we hiernaast een extra opgave gekregen. Als gemeente moeten we ervoor zorgen dat we onze taken slimmer en doelmatiger doen om ook in de toekomst financieel de benodigde ondersteuning te kunnen blijven bieden.

2.3 Uitgangspunten

Negen centrale uitgangspunten vormen de

basis voor de uitvoering van de Maatschappelijke Agenda. Deze uitgangspunten zijn leidend voor onze houding als gemeente naar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Deze uitgangspunten zijn ook bedoeld als kaders voor de gewenste samenwerking en voor de uitvoering van de Maatschappelijke Agenda.

- *Integrale aanpak*
- *Eigen kracht als basis*
- *Een gezonde keuze staat centraal*
- *Aandacht voor preventie*
- *Iedereen kan meedoen en werkt/draagt bij naar vermogen*
- *Voorzieningen zijn passend, voor iedereen toegankelijk (inclusie) en dichtbij*
- *Gemeente als regisseur en financier*
- *Een inclusieve Wierdense samenleving*
- *Samenwerking zorg en veiligheid*

1) Integrale aanpak

Met de Maatschappelijke Agenda geven wij beleid integraal vorm. Wij sturen niet meer op deeloplossingen maar op een integrale aanpak van (maatschappelijke) vraagstukken. Dat betekent dat we werken vanuit één agenda, vanuit gezamenlijke belangen en doelen. Dat betekent ook dat we werken vanuit het principe 'één gezin, één plan, één aanspreekpunt', wanneer we aan meerdere personen in één gezin of aan één persoon ondersteuning bieden.

Een integrale aanpak betekent ook, dat inwoners geen hinder mogen ondervinden van de verdeling van (middelen voor) hulp en ondersteuning vanuit verschillende wet- en regelgeving. Bij een integrale aanpak past een integraal, ontschot budget. Dit is zelfs noodzakelijk/een voorwaarde. Met een integraal budget kunnen wij beter sturen op gewenste effecten.

Een integrale aanpak betekent ook: werken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid, met elkaar en voor elkaar. Dit betekent voor ons als gemeente dat onze rol die van

partner is, een partner die naast inwoners, professionals, organisaties, ondernemers en werkgevers staat. Een partner, die verbindt, die de regie op samenwerking in de keten op zich neemt en die –uiteraard – zelf ook samenwerkt.

2) Eigen kracht als basis

Iedereen voert in principe eigen regie over zijn of haar leven. Eigen regie betekent dus dat een persoon, eventueel bijgestaan door naasten, zélf bepaalt wie welke hulp verleent of ondersteuning biedt en op welke manier dit gebeurt. Onze inwoners zijn dan ook in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor hun leven, werk en wonen. Ook als ze hierin uitdagingen of belemmeringen tegenkomen. Wij vertrouwen op de mogelijkheden van onze inwoners, om deze verantwoordelijkheid te nemen. We zien de kracht en het saamhorigheidsgevoel van onze inwoners. Ze lossen zelf hun problemen op en waar dat niet lukt, staan familieleden, burens of vrienden klaar om een handje te helpen. Door de kracht van mensen als uitgangspunt te nemen, deze te versterken en te stimuleren en waar dat nodig is te ondersteunen, dragen wij bij aan een sterkere samenleving als geheel.

3) Een gezonde keuze staat centraal.

Niemand kan anderen dwingen om gezond te eten, te bewegen of duurzaam te leven. Wel kunnen we er als gemeente voor zorgen dat gezondere keuzes makkelijker te maken zijn. Hierbij staan gezonde voeding, bewegen, sporten, een (groene) gezonde omgeving en betere zorg centraal. Van het vroegere denken in termen van zorg en afhankelijkheid maken we de omslag naar een brede positieve blik op gezondheid met meer focus op preventie en gezonde leefstijl.

4) Aandacht voor preventie

De gemeente Wierden wil, voor zover ze dit kan beïnvloeden, zoveel mogelijk voorkomen dat problemen ontstaan of verergeren. Door aandacht te geven aan het vroegtijdig signaleren en de preventie van maatschappelijke en zorggerelateerde problemen, worden deze onderkend, aangepakt en zo mogelijk in de kiem gesmoord. Op jeugdgebied voorkomt effectieve preventie dat alledaagse opgroei- en opvoedproblemen escaleren, waardoor professionele hulp nodig is. Op dit

moment gaat het in grote lijn op tal van aspecten goed met de inwoners van Wierden, ook in vergelijking met andere gemeenten. Dat willen we graag zo houden.

5) Iedereen kan meedoen en werkt/draagt bij naar vermogen

Als gemeente willen we een samenleving creëren waarin iedereen kan meedoen. De mate waarin iemand meedoet, mag iedereen zelf bepalen. Dat past immers bij regie over je eigen leven voeren. Wel stimuleren we dat alle inwoners zoveel mogelijk meedoen voor een actieve en sociaal sterke gemeente Wierden. We verwachten dat inwoners werken/bijdragen naar vermogen. Wat ‘werken/bijdragen naar vermogen’ inhoudt, hangt af van iemands mogelijkheden en omstandigheden. Dat kan zijn: betaald werk verrichten (fulltime of parttime), onderwijs volgen, vrijwilligerswerk verrichten of mantelzorg verlenen. Betaald werk gaat in principe voor onbetaald werk. Als een inwoner (tijdelijk) niet in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien, zorgen wij voor een vangnet.

6) Voorzieningen zijn passend, voor iedereen toegankelijk (inclusie) en dichtbij

Door in te zetten op preventie en versterking van de algemene voorzieningen wordt het aantal inwoners dat daadwerkelijk gebruik zal moeten maken van professionele ondersteuning zo laag mogelijk gehouden. We zorgen ervoor dat degenen die het echt nodig hebben ook die ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Waar nodig is een vangnet aanwezig.

Belangrijk is dat inwoners passende ondersteuning krijgen. Wat passend is, hangt af van de situatie. Kwaliteit, integraliteit (waarbij we kijken naar het gehele huishouden) en snel kunnen handelen zijn hierbij belangrijke ingrediënten.

De voorzieningen zelf worden bij voorkeur in de eigen omgeving geboden. Als de dichtbij gelegen voorzieningen niet passend zijn, dan wordt verder in de regio of zelfs landelijk gekeken naar passende voorzieningen.

We zijn ons er wel degelijk van bewust dat er ook mensen zijn die geen hulpvraag stellen, geen hulp aanvaarden of ernstig in hun eigen kracht zijn beperkt. Juist deze mensen zullen wij actief benaderen en professionele ondersteuning aanbieden.

7) Gemeente als regisseur en financier

De gemeente Wierden kiest in het sociale domein voor de rol van regisseur. Natuurlijk houdt de gemeente ook enkele taken als uitvoerder (zoals het verstrekken van uitkeringen, het bewaken van de leerplicht en het bemiddelen naar werk). Samen met de inwoner bepaalt de gemeentelijke regisseur WAT er moet gebeuren, door wie en wat dat mag kosten. De aanbieder bepaalt vervolgens HOE de ondersteuning er uit ziet, wat de beste manier is om het beoogde resultaat te realiseren.

De inwoner kan voor de daadwerkelijke hulpverlening kiezen uit meerdere gecontracteerde aanbieders van professionele ondersteuning en (gesubsidieerde) organisaties voor informele hulp. De gemeente bepaalt vooraf samen met de inwoner of en welke inzet de inwoner zelf kan en gaat leveren.

8) Een inclusieve Wierdense samenleving

We willen een samenleving creëren waarin iedereen op voet van gelijkheid kan meedoen en waarin iedereen zich veilig voelt om mee te doen. Een samenleving waarin iedereen zijn eigen mogelijkheden en talenten vanuit zijn 'eigenheid' kan inzetten en verder kan ontplooiën. Iedereen, dus ongeacht leeftijd, fysieke, psychische, psychosociale of zintuiglijke beperkingen, opleidingsniveau,

sociale status, achtergrond/herkomst maar ook ongeacht ras, huidskleur, geloofs- of levensovertuiging, sekse, gender of seksuele geaardheid.

9) Samenwerking zorg en veiligheid

De gemeente draagt zorg voor het realiseren van passende zorg en ondersteuning voor inwoners én is verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid. Steeds meer opgaven omvatten zorg- én veiligheidsaspecten en vragen een integrale, casusgerichte (keten)benadering. Denk aan personen met onbegrepen gedrag, (de)radicalisering, kindermishandeling en huiselijk geweld. Bij het realiseren van oplossingen is casusgericht werken met alle betrokken partijen in het netwerk een belangrijk uitgangspunt. Het gaat om het op het juiste moment bijeenbrengen van de juiste professionals en expertise, om een kwetsbare inwoner de zorg en ondersteuning te bieden die hij of zij nodig heeft. Daarmee wordt persoonlijk verval tegengegaan, overlast en onveiligheid voorkomen en bovenal de inwoner in staat gesteld zijn plek in de samenleving in te nemen.

Van belang is de lokale samenwerking en uitwisseling van kennis op het gebied van zorg en veiligheid te versterken, en van elkaar te leren.

3

. Leven en wonen

We willen dat iedereen in onze gemeente prettig kan leven en wonen in een aantrekkelijke, veilige en toegankelijke woonomgeving. Noaberschap hoort bij onze gemeente. We kijken naar elkaar om in goede én slechte tijden. We hebben iets voor een ander over, we ontmoeten elkaar en trekken met elkaar op om een doel te bereiken. Inwoners voelen zich verbonden met elkaar, zowel in de kernen als in de buurtschappen. We werken aan een inclusieve samenleving waarin iedereen gelijkwaardig en naar vermogen meedoet en waar non-discriminatie, gelijke kansen en toegankelijkheid algemene beginselen zijn. We hebben veel maatschappelijke instellingen, een rijk verenigingsleven op het gebied van kunst, cultuur en sport en goede zorgvoorzieningen. Veel inwoners verlenen mantelzorg zodat een naaste zo lang mogelijk zelfredzaam blijft. Ook veel inwoners verrichten vrijwilligerswerk.

Deze sociale samenhang binnen onze gemeente draagt bij aan het voorkomen, verminderen of uitstellen van professionele zorg, ontwikkeling en verrijking van de inwoners zelf en aan hun sociale en maatschappelijke deelname. Ook een prettige leefomgeving draagt bij aan het welbevinden van inwoners. Een veilige leefomgeving waarin inwoners zich thuis voelen, die uitnodigt tot ontmoeten en (samen) bewegen bevordert de participatie. Een krachtige sociale Wierdense samenleving kan niet zonder fitte en vitale inwoners.

3.1 Trends en ontwikkelingen

Omzien naar elkaar

Omzien naar elkaar is van groot belang. Het behouden en verder stimuleren van deze sociale samenhang is een belangrijke sociale opgave. We hebben alle inwoners van jong tot oud nodig. We zien dat veel inwoners betrokken zijn en al actief zijn als vrijwilliger. Het vrijwilligerspotentieel lijkt echter al bijna volledig benut. We gaan daarom op zoek naar nieuwe creatieve vormen voor het werven en behouden van vrijwilligers. Het werven van jonge(re) vrijwilligers is noodzakelijk.

Vergrijzing

Vergrijzing is één van de belangrijkste structurele trends in de demografie van Nederland. De dubbele vergrijzing (meer mensen worden oud en ouderen worden steeds ouder)

is ook in onze gemeente al volop in gang. Het aantal senioren gaat zo goed als verdubbelen. Op dit moment bestaat de Wierdense bevolking voor 21% uit 65-plussers. In 2040 zal dit percentage stijgen naar 30%. De vergrijzing zal veel aspecten van de maatschappij doen veranderen.

Stijging van de zorgkosten

Het is van groot belang om de thuis wonende inwoner zo lang mogelijk fit en vitaal te houden om zo lang mogelijk zelfredzaam te zijn en te kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. De aanzuigende werking van het abonnementstarief (de lage eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen) per 2019 en de dubbele vergrijzing laten een stijgend beroep op zorg en met name de Huishoudelijke ondersteuning zien. Eén van de belangrijkste opgaven voor de komende tijd is om de Huishoudelijke ondersteuning toekomstbestendig in te richten zodat de kosten daarvoor beheersbaar worden. Samen met organisaties en de regio gemeenten kijken we naar verschillende mogelijkheden hiervoor.

Het is van belang de zorg en begeleiding binnen het sociaal domein toegankelijk én betaalbaar te houden, zonder de menselijke maat en de kwaliteit van de zorg uit het oog te verliezen. We zoeken naar mogelijkheden voor preventieve ontmoetingsactiviteiten in aanvulling op en ter ontlasting van de dagbesteding. Daarbij werken we samen met verschillende organisaties op lokaal niveau.

Personeelsschaarste in de zorg

Naast de vergrijzing dreigt ook een personeelsschaarste in de professionele zorg. De vraag naar medewerkers in de zorg stijgt en het aanbod neemt af. Technologie en innovatie (domotica) zal de langdurige zorg (moeten) veranderen. Technologie die zorg op afstand mogelijk maakt is door de Corona pandemie al versneld ingevoerd. Deze ontwikkeling zal zich naar verwachting doorzetten. Om het personeelstekort verder te bestrijden is het ook van belang dat (zorg) organisaties met elkaar gaan samenwerken. Daarnaast is een intensievere samenwerking tussen formele zorg, informele zorg en de mantelzorger en het sociaal netwerk van de zorgvrager nodig om de benodigde zorg en ondersteuning in de toekomst te kunnen blijven bieden.

Mantelzorg

De vraag naar mantelzorg neemt de komende jaren flink toe. We verwachten dat in de toekomst meer oudere ouderen (75-plussers) mantelzorg gaan bieden aan leeftijdsgenoten. Inwoners moeten langer zelfstandig thuis blijven wonen. Dit vraagt veel van de steeds ouder wordende mantelzorger, van de thuiszorg en van het personeel van dagbestedingslocaties. Zij krijgen met steeds zwaardere zorgvragen te maken. Slechts inwoners met een zware tot zeer zware ondersteuningsbehoefte komen voor een plaats binnen de Wet langdurige zorg in aanmerking. Wij hebben ook aandacht voor jonge mantelzorgers. In multi probleemgezinnen zien we vaak dat jonge mantelzorgers het gezin draaiende houden en weinig sociale contacten hebben. Door het gebrek aan respijtzorg, zie je vaak dat jonge mantelzorgers overbelast zijn.

Langer thuis blijven wonen

Langer thuis blijven wonen betekent aandacht voor de woning en de leefomgeving waarin we wonen. Er liggen twee grote opgaven. We moeten voldoende kwalitatief en kwantitatief passend woningaanbod bieden aan al onze inwoners. Daarnaast moeten we de leefomgeving zodanig inrichten dat deze prettig, veilig en toegankelijk is waardoor inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen leven en wonen. We zetten in op bewustwording over de eigen mogelijkheden van inwoners om tijdig in te spelen op veranderende levensfasen en op een toekomstbestendig woningaanbod. Wij bieden ondersteuning aan inwoners die zich niet of onvoldoende zelfstandig kunnen redden op de woningmarkt.

Met de door de provincie Overijssel opgeleverde gemeentelijke monitor Gezond Wonen hebben we de toekomstige vraag en het aanbod van wonen en zorg in beeld. Binnen de lokale woonagenda ontwikkelen wij een visie op wonen en zorg. Hierin krijgen bijzondere woonconcepten en het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad ook aandacht.

3.2 Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien

Maatschappelijke opgave (effecten in de samenleving)	Wat willen we bereiken? (doelstellingen)	Welke beweging willen we zien? (resultaten)
<ol style="list-style-type: none"> 1) Inwoners en hun sociale omgeving (sociaal netwerk) zijn zelfredzaam 2) Mensen met een ondersteuningsbehoefte doen zo lang mogelijk mee in de samenleving 3) Het behouden van het aantal vrijwilligers 4) Het behouden van het aantal mantelzorgers 5) Het bieden van voldoende kwalitatief en kwantitatief passend woningaanbod voor alle inwoners 6) Inwoners leven en wonen zo lang mogelijk zelfstandig in een passende woning in een inclusieve (prettige, toegankelijke en veilige) leefomgeving 	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners zijn zich ervan bewust dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van leven • Inwoners zien naar elkaar om • Inwoners zijn bekend met alle mogelijkheden om langer thuis te kunnen blijven wonen • Vroegtijdig signaleren, informeren en preventieve hulp bieden aan kwetsbare inwoners • Bevorderen van sociale samenhang in wijken en buurten • Versterken en stimuleren van activiteiten en voorzieningen in de wijk voor mensen met verschillende ondersteuningsbehoeften • Het ondersteunen en stimuleren van organisaties om passende ondersteuning aan (jonge) mantelzorgers te bieden • Organisaties weten zich gesteund bij het werven en inzetten van vrijwilligers • Meer balans tussen vraag en aanbod, zowel voor bestaande woningen als voor nieuwbouw • Bevorderen van een prettige, toegankelijke en veilige leefomgeving voor alle inwoners die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten • Sociale duurzaamheid per wijk in beeld hebben (wat is nodig om inclusief te wonen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Het aanbod en het gebruik van algemeen toegankelijke voorzieningen zijn toegenomen • Meer inwoners kunnen langer zelf hun eigen huishouding voeren • Meer inwoners kunnen langer zelf in hun eigen mobiliteit voorzien • Meer inwoners met een ondersteuningsbehoefte zijn tevreden over de kwaliteit van leven • Meer inwoners met een ondersteuningsbehoefte ervaren voldoende regie over het eigen leven • Meer inwoners vinden de geboden hulp passend, tijdig, beschikbaar en laagdrempelig • Minder mantelzorgers zijn overbelast • Meer inwoners doen vrijwilligerswerk • Meer inwoners wonen in een voor hen (kwalitatief en financieel) passende woning • Meer wijken / leefomgevingen zijn sociaal duurzaam (veilig, toegankelijk, inclusief en beweegvriendelijk)

4 . Gezondheid en leefstijl

Gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'. Gezondheid gaat ook over veerkracht, over meedoen in de maatschappij, over betekenisvol werk of andere activiteiten en over de omgeving waarin je leeft. Mensen zijn er in beginsel zelf verantwoordelijk voor dat ze gezond eten, goed voor zichzelf zorgen, voldoende bewegen, sociale contacten onderhouden en naar school of werk gaan. Maar niet iedereen leeft in de omstandigheden om zelf gezonde keuzes te maken en de dagelijkse verleidingen te weerstaan. Sommige mensen hebben te weinig grip op hun gezondheid en missen het vermogen om die grip te vergroten. Ook is er een grote groep mensen met een beperking die niet zonder meer in staat zijn om mee te doen in de samenleving.

De problemen die achter een verminderde gezondheid schuilgaan, gaan verder dan het gezondheidsdomein. Armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid, werkloosheid, een lage opleiding of de kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving hebben allemaal invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt. Mensen in een kwetsbare situatie hebben daardoor een hoger risico op een slechtere gezondheid. Hun problemen bevinden zich op verschillende beleidsdomeinen en vragen dan ook om oplossingen die domeinoverstijgend zijn, zowel op rijksniveau als bij gemeenten. Bij voorkeur liggen die oplossingen niet in het reageren op gezondheidsproblemen, maar in preventief beleid waarmee we voorkomen dat die problemen ontstaan.

4.1 Trends en ontwikkelingen

Positieve gezondheid

Het denken over gezondheid is veranderd. Het concept positieve gezondheid is leidend geworden waarbij de focus ligt op de mogelijkheden die mensen hebben om met ziekten, beperkingen en tegenslagen om te gaan. Deze nieuwe manier van denken heeft ook implicaties voor het gezondheidsbeleid: gericht op gezondheid en gedrag in plaats van het voorkomen van ziekte en zorg.

Leefstijl

Leefstijl heeft grote invloed op de gezondheid. Ongezond gedrag, zoals roken, alcoholgebruik, te weinig bewegen en ongezonde voeding, leidt tot meer hart- en vaatziekten

en ook tot meer dementie. Door leefstijl te veranderen kan de gezondheid van veel Nederlanders verbeteren. Jaarlijks sterven 35.000 Nederlanders door roken, overgewicht of probleemdrinken. Een ongezonde leefstijl is de grootste oorzaak van ziekte in Nederland. Op het gebied van leefstijl zijn er zowel gunstige als ongunstige toekomstige ontwikkelingen. Minder mensen roken en meer mensen bewegen. Daar staat tegenover dat meer mensen te zwaar zijn. Deze ontwikkelingen zijn niet voor alle bevolkingsgroepen hetzelfde. Roken daalt harder bij mensen met een hoge sociaal economische status, en ernstig overgewicht stijgt harder bij degenen die een lage sociaal economische status hebben.

Dementie

We hebben specifieke aandacht voor het thema dementie. Het aantal mensen met dementie groeit snel, met ingrijpende gevolgen voor patiënten zelf, hun omgeving en de samenleving. Dementie is een groep symptomen die invloed heeft op het geheugen en het denken en het dagelijkse leven hindert. Het is daarmee de volksziekte met de hoogste zorgkosten. Alzheimer Nederland voorspelt voor Wierden een toename van 114% in 2040. Nu mensen met dementie langer thuis zullen blijven wonen, de mantelzorg dus nog zwaarder zal worden en het aantal mensen dat mantelzorg kan bieden afneemt, zal de gemeente de komende jaren samen met de inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zich actief in gaan zetten voor een dementievriendelijke samenleving.

Eenzaamheid

Ook eenzaamheid zien we als een belangrijk maatschappelijk vraagstuk. Eenzaamheid is een negatieve situatie, gekenmerkt door gemis en teleurstelling. Het is de uitkomst van een persoonlijke waardering van een situatie waarin iemand zijn bestaande relaties afweegt tegen zijn eigen wensen en verwachtingen ten aanzien van relaties. Gevoelens van eenzaamheid hebben vooral betrekking op gebreken in de kwaliteit van relaties. Maar iemand kan zich ook eenzaam voelen doordat het aantal contacten lager is dan gewenst. Chronische eenzaamheid kan tot uiteenlopende lichamelijke en psychische klachten leiden, zoals depressie, alcoholverslaving, cognitieve achteruitgang, hart- en

vaatziekten, slaapproblemen en verminderde afweer. Ook weten we dat eenzaamheid samenhangt met een verhoogde kans op vroegtijdig overlijden. De eenzaamheid in de gemeente Wierden neemt toe door vergrijzing en meer eenpersoonshuishouden, 17% van de jongeren, 34% van de volwassenen en 45% van de 75-plussers is matig of ernstig eenzaam. Eenzaamheid is een niet leeftijdsgebonden fenomeen. In de Corona tijd is eenzaamheid onder jongeren sterk toegenomen.

Sporten en bewegen

Met een gezonde leefstijl kun je niet vroeg genoeg beginnen. Naast aanpak op roken, overgewicht en alcoholgebruik is inzet op sport en bewegen van groot belang. Sport is meer dan alleen bewegen. Sport en bewegen verbindt de integrale aanpak op alle beleidsdomeinen, draagt bij aan het reali-

seren van onze maatschappelijke doelen, heeft een positieve invloed op een actieve en gezonde leefstijl, bevordert sociale participatie en zorgt er voor dat inwoners gezond en vitaal blijven. Diverse onderzoeken laten bijvoorbeeld zien dat mensen die voldoende bewegen minder vaak dementie krijgen. Naast een preventieve functie stimuleert sport en bewegen ook de sociale, emotionele en fysieke ontwikkeling van in het bijzonder jeugd en jongeren.

In 2021 is in co-creatie met 10-tallen organisaties, verenigingen en stichtingen de nieuwe visie op sport en bewegen opgesteld en daarna de uitvoeringsagenda voor de komende jaren. We zetten in op sport en beweegstimulering voor alle levensfasen, actieve (vitale) sport en beweegaanbieders en ruimte om te sporten in de nabije leefomgeving.

4.2 Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien

Maatschappelijke opgave (effecten in de samenleving)	Wat willen we bereiken? (doelstellingen)	Welke beweging willen we zien?(resultaten)
<ul style="list-style-type: none"> 7) Borgen en blijvend bevorderen gezonde en actieve leefstijl 8) Het versterken van de mentale weerbaarheid van inwoners 9) Voorkomen en verminderen van eenzaamheid 10) De samenleving zo goed mogelijk laten anticiperen op de forse stijging van het aantal mensen met dementie 	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners worden actief geïnformeerd over zaken die schadelijk zijn voor de gezondheid • Inwoners worden gestimuleerd om te gaan bewegen (voor elke levensfase en specifieke doelgroepen) • Inwoners zijn zich meer bewust van de waarde van het omzien naar elkaar • Eenzaamheid wordt meer gesignaleerd en bespreekbaar gemaakt • Inwoners zijn zich bewust van het effect van dementie • Inwoners worden ondersteund bij eenzaamheid / dementie • Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zetten zich in voor een inclusieve samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> • Toename van het aantal inwoners met een gezonde leefstijl • Toename van het aantal inwoners dat voldoet aan de Beweegrichtlijnen • Afname van aantal volwassenen met overgewicht • Afname van het aantal volwassenen dat rookt • Daling van het aantal jeugdige rokers • Afname van alcohol- en drugsgebruik onder jongeren • Minder inwoners voelen zich eenzaam • Meer inzet van informele zorg bij inwoners met dementie

5

. Groei en
ontwikkeling

In Wierden gaan we uit van een positief jeugd- en onderwijsbeleid. Het overgrote deel van de jeugd in Wierden heeft geen problemen. Het behouden van de veilige en plezierige leefomgeving van de kinderen en jongeren is hierbij belangrijk. Daarnaast is er aandacht voor het versterken van de situatie en omgeving waarin jeugdigen opgroeien, zodat alle kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. De verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen ligt allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf. De jeugdige staat centraal: er wordt uitgegaan van de kracht van de jeugdige en/of ouder.

5.1 Trends en ontwikkelingen

Het hebben van opvoedvragen is normaal

We willen graag dat kinderen opgroeien in een veilige en gezonde omgeving zodat zij zich goed kunnen voorbereiden op de toekomst, zich breed ontwikkelen en actieve deelnemers aan de samenleving worden. Echter we lijken steeds minder te accepteren dat obstakels en strubbelingen bij de ontwikkeling van kinderen horen. De individualisering zorgt er bovendien voor dat zowel succes als falen steeds meer wordt gezien als de eigen verantwoordelijkheid van kind en ouder. Er is sprake van een hogere geluksnorm dan voorheen, een hoge prestatiedruk en hoge verwachtingen. Dit leidt ertoe dat er steeds vaker professionele hulp wordt gezocht voor alledaagse problemen en voor gedrag dat afwijkt van het gedrag van anderen.

Normaliseren is één van de kernthema's in de transformatie van de jeugdzorg. Opvoedvragen maken voor alle gezinnen deel uit van het dagelijkse leven. Het gaat om de zienswijze dat kwetsbaarheid bij het leven hoort en (zeer) complexe problematiek rondom opvoeden en opgroeien daar dan ook niet van uitgesloten zijn. Het gebruik van gespecialiseerde zorg hoort in die zin bij een fase van kwetsbaarheid. Niet het oplossen van problemen staat centraal, maar het ontzorgen en normaliseren van de situatie rond kinderen. Het gaat om het herstel van het gewone leven.

Preventie en vroegsignalering

In de aanpak van deze zaken is het belangrijk om zorgen en signalen te delen met elkaar en dan graag zo vroeg mogelijk, zodat laagdrempelige ondersteuning vroeg ingezet kan worden en zwaardere hulp voorkomen kan worden. Er zijn veel maatschappelijke partners betrokken bij het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren. Denk hierbij aan het onderwijs, (sport)verenigingen, hulpverleners, praktijkondersteuners huisartsen, welzijnsorganisaties, kerken, de bibliotheek, et cetera. Al deze maatschappelijk partners hebben hun eigen visie en kijk op de kinderen, jongeren en gezinnen. Verbinding tussen deze partijen is essentieel om preventie en signalering te versterken. In een vroeg stadium moet gezien worden of er in gezinnen hulp nodig is van de gemeente of van onze maatschappelijke partners.

Daarbij wordt het belang van innovatieve projecten steeds groter: het koppelen van voorveldvoorzieningen aan geïndiceerde zorg, het meer gebruik maken van de eigen netwerken rondom zorgvragers en het ondersteunen van deze netwerken. We willen onze maatschappelijke partners de ruimte geven en uitdagen om nieuwe ideeën aan te dragen en uit te proberen en daarbij de samenwerking tussen hen stimuleren en aanmoedigen.

Vanuit breed ingezette preventie en vroegsignalering wordt een betrokken samenleving nagestreefd waarin mensen oog hebben voor hun medemens.

Kansrijke start

De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid van een kind, voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller te zijn voor problemen, zowel fysiek als mentaal, op latere leeftijd. Samen willen we werken aan de kansrijke start voor onze inwoners. Daarnaast bieden de voorschoolse periode en het onderwijs ruimte voor de brede ontwikkeling van elk kind. We hechten veel waarde aan een goede overgang van voorschoolse voorzieningen naar de basisschool, van de basisschool naar het voortgezet onderwijs en van het voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs. De kwetsbare jongeren moeten we tijdig in beeld hebben om er voor te zorgen dat ze de juiste ondersteuning ontvangen.

Opgroeien in armoede

De gevolgen van opgroeien in armoede bij kinderen en jongeren is dat er vaak sprake is van instabiele levensomstandigheden en spanningen thuis. De zorgen en stress zetten bij kinderen de ontwikkeling van hun 'interne' functies (emoties, impulsen, besluitvorming) onder druk, waardoor zij minder ruimte hebben om te leren. Daarnaast participeren zij minder aan buitenschoolse activiteiten. De kinderen hebben een groter risico op lagere schoolprestaties, voortijdig schoolverlaten, psychosociale problemen, probleemgedrag en slechte gezondheid. Op de langere termijn is er een groter risico op (jeugd) criminaliteit, en -werkeloosheid, en op armoede op volwassen leeftijd.

(Vecht)scheiding

Uit een onderzoek van Kennispunt Twente weten we dat bij 60-70% van de cases bij de gecertificeerde instellingen² sprake is van een conflictscheiding. Dure maatwerkvoorzieningen moeten worden ingezet vanwege ruzie en conflicten tussen ouders.

Jeugdigen die een scheiding meemaken hebben gemiddeld bijna tweemaal zoveel problemen als jeugdigen uit intacte/volledige gezinnen. Onderzoek naar jeugdigen met één of meer problemen laat zien dat deze jeugdigen vaak gescheiden ouders hebben. De ouderlijke scheiding is dan ten minste één van de risicofactoren.

Recent onderzoek laat zien dat de problemen als gevolg van een scheiding de afgelopen tien jaar in ernst zijn toegenomen. Het ingewikkelde hierbij is dat de problemen bij jeugdigen vanaf de buitenkant niet altijd zichtbaar zijn. Jeugdigen kunnen met grote veranderingen te maken krijgen: een minder goede financiële situatie, een verhuizing, verandering van school, spanningen in de familie. Al deze gebeurtenissen betekenen ook verlies. Daarbij veroorzaken ze een groot gevoel van machteloosheid. De dingen overkomen hun zonder dat ze er iets aan kunnen doen.

De belangrijkste gevolgen van een scheiding voor kinderen en jongeren zijn op korte termijn: emotionele problemen, gedragsproblemen, problemen in vriendschapsrelaties, een zwakkere band met de ouders, vooral met de

vaders, problemen op school en lichamelijke problemen. De problemen zijn het grootst bij ernstige en langdurige conflicten tussen ouders.

Psychische problemen bij jongeren

Corona vraagt veel van de samenleving, een andere manier van werken en denken. Uit een onderzoek dat de GGD Twente in het najaar 2020 uitvoerde, blijkt dat bij jongeren door de Corona maatregelen het risico op psychosociale problemen is gestegen. Ondanks dat de meerderheid van de jongeren gelukkig is zien we – al dan niet versterkt door Corona – een toename van angstklachten, somberheid en een vermindering van het algemeen welzijn onder jongeren. De mentale druk neemt toe door prestatiedruk, sociale media en de "fear of missing out". De eventuele gevolgen van de 'lockdown' zullen we als maatschappij op termijn moeten dragen.

Zicht en grip op financiën

Als gemeente hebben wij weinig sturingsmogelijkheden om de hoge instroom in geïndiceerde jeugdhulp te beperken. In het rapport 'Meer grip op uitgaven sociaal domein' (maart 2021) en aanvullend hierop het rapport van Berenschot 'Zicht en grip op financiën sociaal domein' (juni 2021) doen we (nieuwe) aanbevelingen om de kosten binnen het sociaal domein op de korte en lange termijn beheersbaar te houden. Hier ligt ook een relatie met de opgestelde beleidsregels die uitgaan van voorliggende voorzieningen en eigen kracht vóór het gebruik maken van een geïndiceerde voorziening. Met de nieuwe maatregelen proberen we een middenweg te vinden tussen twee uitersten die beide onwenselijk zijn, namelijk aantasting van de sociale basis en overschrijding van ons budget. Zonder een sterke sociale basis zal het beroep op de sociale voorzieningen van de gemeente in de toekomst alleen maar groter worden. Tegelijkertijd is een financieel gezonde uitgangssituatie een randvoorwaarde om inwoners te ondersteunen, nu en in de toekomst. Het vinden van een evenwicht tussen een gezonde sociale basis en gezonde financiën is dus een noodzaak.

2. Gecertificeerde instellingen zijn instellingen die van overheidswege gecertificeerd zijn om kinderschermingsmaatregelen en maatregelen in het kader van de jeugdreclassering te mogen uitvoeren.

5.2 Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien

Maatschappelijke opgave (effecten in de samenleving)	Wat willen we bereiken? (doelstellingen)	Welke beweging willen we zien? (resultaten)
<p>11) Het tegengaan van onnodig problematiseren en etiketteren van opvoeden- en opgroeisituaties</p> <p>12) Versterken van zelfstandigheid, eigen kracht en oplossingen al dan niet met lichte tijdelijke ondersteuning</p> <p>13) Het verminderen van het gebruik van geïndiceerde zorg en van langdurige professionele zorg</p> <p>14) Verminderen van psychosociale problematiek van jongeren</p> <p>15) Ook kinderen die opgroeien in een huishouden met geldgebrek, kunnen zich ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee doen in de samenleving</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners zijn zich bewust van het feit dat vragen rondom opvoeden en opgroeien bij het leven horen • Vroegtijdig signaleren van achterstanden, problematiek, hulpvragen bij jeugdigen en hun ouders/opvoeders • Versterken van de positie van het jonge kind (eerste 1000 dagen) • Inwoners zijn zich bewust van de negatieve effecten van een (vecht)scheiding voor een kind • Uitwerken van kaders en uitvoeringsafspraken om voor een vroegschoolse educatie (VVE) te versterken • Vroegtijdig signaleren van eenzaamheid, somberheid en depressie bij jongeren ter voorkoming van psychosociale problematiek • Kinderen hebben de (financiële) mogelijkheid om mee te doen aan vrijetijdsbesteding (ontmoeting, sport, cultuur) 	<ul style="list-style-type: none"> • Toename van voorliggende voorzieningen waardoor er minder indicaties jeugdzorg worden afgegeven • Effectieve interventies die bijdragen aan het verminderen van het effect van problematische (v)echtscheidingen • Vastgestelde visie VVE • Afname of stabilisatie van psychosociale problematiek bij jeugdigen • Toename van het gebruik van het Kindpakket en Jeugdfonds Sport & Cultuur

6. Werken

We streven naar een inclusieve samenleving, waarin mensen meedoen naar vermogen en zoveel mogelijk zelfredzaam zijn. We bieden hulp en ondersteuning aan inwoners die het niet redden op eigen kracht. De Participatiewet ziet toe op de financiële zelfredzaamheid van inwoners die zijn aangewezen op een bijstandsuitkering, daarnaast bieden we ondersteuning in situaties waarin sprake is van armoede en schulden. Belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het gebrek aan financiële middelen geen belemmering vormt mee te kunnen doen in de samenleving.

6.1 Trends en ontwikkelingen

Arbeidsmarkt

Twente is gezond de Coronacrisis ingegaan. Tot april 2020 was een toename zichtbaar van werkzame personen. Voor 2021 zijn de gevolgen van de Coronacrisis nog steeds onduidelijk. Een negatief effect op de werkgelegenheid werd verwacht; bedrijven die het niet meer volhouden al dan niet door het wegvallen van Corona maatregelen. Tegelijkertijd met deze zorg zien we momenteel optimisme over het snelle herstel van de economie, sneller dan gedacht werd. De ramingen voor Twente over de daling van werkgelegenheid zijn in positieve zin bijgesteld: werd in juni 2020 nog rekening gehouden met een daling van 7.000–15.000 personen, op basis van de CPB raming is deze verwachting in juni bijgesteld naar een daling van 1.700–2.300 banen (Arbeidsmarktmonitor Regio Twente, juni 2021).

Wel neemt spanning op de arbeidsmarkt (mismatch tussen vraag en aanbod) langzaam toe, onder andere door de vergrijzing; de beschikbaarheid van goed personeel wordt de komende jaren een nog belangrijker vraagstuk dan het nu al is. In Twente zien we dit momenteel met name in de zorg, in de bouw en ICT.

Voor gemeenten komt er als gevolg van de Coronacrisis beperkt extra re-integratiegeld beschikbaar. Voor het economisch herstel komen extra middelen beschikbaar op het niveau van de arbeidsmarktregio Twente; daarmee wordt extra inzet gepleegd op bijvoorbeeld het vergroten van arbeidsmobiliteit, het aanpakken van crisissituaties en het bestrijden van jeugdwerkloosheid.

Participatiewet en Wet sociale werkvoorziening

Door een stop op de instroom Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en aanscherping van de Wajong bouwt de Wsw af en zullen steeds meer mensen met een arbeidshandicap of grotere afstand tot de arbeidsmarkt zijn aangewezen op onze dienstverlening o.b.v. de Participatiewet. Dit versterkt de noodzaak om steeds integraler te werken, d.w.z. afstemming en regie bij het bieden van ondersteuning op verschillende leefgebieden.

De gemeenschappelijke regeling (GR) So-weco wordt afgebouwd. Op onderdelen blijft Wierden samenwerken met Almelo, Twenterand en Tubbergen; een aantal taken wordt ondergebracht in een nieuwe uitvoeringsorganisatie (NUO) waaronder de voorziening voor beschut werk.

Juist voor mensen met een arbeidsbeperking willen we zoeken naar mogelijkheden voor werk in de nabijheid. Met de invoering van de Participatiewet zijn we sterker gaan inzetten op de relatie met lokale werkgevers, vooral op zoek naar mogelijkheden voor mensen met een bijstandsuitkering. Deze aanpak willen we verbreden naar de doelgroep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Inburgering

De nieuwe wet inburgering zal per 1 januari 2022 in werking treden; daarmee komen meer taken (weer) bij de gemeente te liggen zoals het inkopen van de inburgeringscursussen en het voeren van regie. De voorbereiding op de invoering (die verschillende keren is uitgesteld) vindt voor een belangrijk deel plaats in regionaal verband (14 Twentse gemeenten).

Armoede en schuldhulpverlening

Per 1 januari 2021 is de gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening van kracht. Deze wijziging verplicht gemeenten om alle signalen die zij ontvangen in het kader van vroegsignalering op te pakken en met een plan van aanpak te komen. Preventie is van groot belang. We willen voorkomen dat mensen financiële problemen krijgen en in armoede terechtkomen. Zelfredzaamheid is hierin belangrijk. Vroegsignalering is hierbij van essentieel belang. Escalatie van schulden en daarmee samenhangende proble-

men moeten zo snel en effectief mogelijk worden opgepakt.

De gevolgen van de Corona crisis zullen voor de komende jaren invloed hebben voor de schuldhulpverlening. De Corona crisis treft naast bekende groepen, ook nieuwe groepen. Door de scherpe inkomensdaling zijn deze groepen onvergelijkbaar met die uit de vorige (financiële) crisis in 2008. De nieuwe groepen zijn deels zelfredzamer dan andere hulpvragers. Dat maakt ook dat deze groepen op een andere manier gevonden kunnen/moeten worden dan de huidige groep mensen met schulden.

Ook zzp'ers vormen een risicogroep voor inkomensverlies. Kennispunt Twente heeft geraamd dat in Wierden 300-400 ZZP-ers met inkomensverlies kampen. ROZ (Regionale Organisatie Zelfstandigen) verzorgt schuldhulpverlening voor ondernemers en ex-ondernemers. Dit is gericht op het in de lucht houden van in potentie goede bedrijven en om persoonlijke faillissementen en financiële drama's te voorkomen.

De meest voorkomende vormen van dienstverlening zijn directe crisisinterventie, regeling of sanering van de schuldensituatie en het voorkomen van een ernstige schuldensituatie door informatie en advies.

6.2 Maatschappelijke opgaven, wat willen we bereiken en welke beweging willen we zien

Maatschappelijke opgave (effecten in de samenleving)	Wat willen we bereiken? (doelstellingen)	Welke beweging willen we zien? (resultaten)
<p>16) Inwoners doen naar vermogen mee in de samenleving</p> <p>17) De financiële zelfredzaamheid van mensen met een laag inkomen bevorderen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal bijstandsuitkeringen blijft op een gunstig niveau ten opzichte van landelijke en regionale cijfers • Goede begeleiding voor inwoners met een Sw-indicatie, vanuit de transitie van Soweco naar de nieuwe uitvoeringsorganisatie • Adequaat implementeren en uitvoeren van de nieuwe Wet Inburgering • Inburgeraars doen zo snel mogelijk mee in de samenleving, liefst via betaald werk • Meer inzetten op preventie en op het bereik van de doelgroep (opsporen van verborgen armoede) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerichte inzet van (beperkte) capaciteit en middelen door inzicht in onze doelgroep, kennen van de werkgevers en een goede balans tussen lokale inzet en regionale samenwerking in de arbeidsmarktregio • Toename van inzet van nieuwe doelgroepen en instrumenten, zoals loonkostensubsidie, schoolverlaters uit het VSO/Pro onderwijs en nieuw beschut werk • Lokale bedrijven zetten zich in toenemende mate in voor doelgroepen van de Participatiewet • Inburgeraars maken sneller de stap van uitkering naar 'mee-doen' en zo mogelijk betaald werk • Inburgeraars maken na hun inburgeringstraject gebruik van reguliere voorzieningen (inclusie) • Toename van het gebruik van ondersteunende inkomensregelingen • Afname van het aantal schuldhulpverleningstrajecten

7 • Uitvoering, monitoring en verantwoording

7.1 Uitvoering: samenwerken

De effecten, doelstellingen en resultaten van de Maatschappelijke Agenda vormen het uitgangspunt voor de te leveren activiteiten. Voor onze gemeente betekent dit, dat we de te behalen effecten, doelstellingen en resultaten voorleggen aan de organisaties en niet vragen om een specifiek product. We willen dat organisaties coalities sluiten en elkaar inspireren.

We gaan onze belangrijkste maatschappelijke instellingen die we subsidiëren vragen met projectplannen te komen voor de uitvoering van een groot deel van de Maatschappelijke Agenda. Daarnaast volgen ook met andere betrokken partners waaronder het onderwijs, gesprekken gericht op de uitvoering. Dit alles wordt samen met de activiteiten die wij als gemeente gaan inzetten uitgewerkt in een uitvoeringsagenda voor een periode van 4 jaar.

7.2 Sturing: contract en contact

De gemeente geeft richting met de Maatschappelijke Agenda, de uitvoering laat zij grotendeels aan organisaties, professionals en inwoners. De gemeente stuurt op doelen en resultaten, vanuit vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het is belangrijk, dat daarbij een goede balans wordt gevonden tussen vertrouwen en controle. Om grip te hebben op de financiën en de inhoud (het behalen van de effecten, doelen en resultaten), zijn goede informatiestromen van groot belang:

- cyclisch monitoren van de voortgang (behalen resultaten): rapportages die in een monitor sociaal domein worden gebundeld;
- voortgangsgesprekken op twee verschillende niveaus: op management en op bestuurlijk niveau.

De monitor wordt na 2 jaar aan het bestuur (college en gemeenteraad) en inwoners aangeboden.

Naast bovenstaande monitoring blijven we elk kwartaal de factsheet sociaal domein opleveren met daarin inzicht in de voornaamste cijfers van het sociaal domein met gegevens over onder andere het gebruik van zorg en ondersteuning, aantallen aanbieders en de kosten.

7.3 Bijsturing is mogelijk

Wanneer uit de gesprekken blijkt, dat de ingezette acties niet tot de beschreven effecten, doelstellingen en resultaten leiden, kunnen plannen of afspraken worden bijgesteld, of moeten de resultaten op haalbaarheid worden getoetst en eventueel worden bijgesteld. Ook kunnen veranderingen/ontwikkelingen m.b.t. gezondheid (bijvoorbeeld de Corona pandemie), economie, wet- en regelgeving en demografische ontwikkelingen aanleiding zijn om de resultaten en doelstellingen of aanpak/afspraken bij te stellen.

7.4 Resultaten soms pas op langere termijn zichtbaar

Niet alle resultaten zijn over vier jaar zichtbaar. Veel resultaten zijn pas op lange termijn meetbaar. We hebben er voor gekozen de resultaten nog niet in percentages meetbaar te maken omdat hiervoor een nulmeting ontbreekt. Dit betekent dat bij de te behalen resultaten, we gekozen hebben voor begrippen zoals toename, afname, stabiliseren. Na oplevering van de eerste monitor verwachten we al enkele resultaten meetbaarder en scherper te kunnen formuleren.

Ook zijn niet alle effecten, doelen en resultaten goed in cijfers uit te drukken. In dat geval gaan we 3 tot 7 ervaringsverhalen van inwoners in beeld brengen waarin we de successen en verbeterpunten gaan ophalen.